

FALLA-profiilikaavio fyysisen aktiivisuuden mittausmenetelmän valinnan tukena toimintarajoitteisilla henkilöillä

Kirjoittajat: Kati Karinharju¹ Janne Kulmala², Tuija Tammelin², Tuomas Kukko², Piritta Asunta²

Kirjoittajien taustayhteisö(t):

1 Satakunnan ammattikorkeakoulu

2 Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Likes

Asiasanat: Fyysinen aktiivisuus, luotettavuus, käytettävyys, mittaaminen, toimintarajoite.

Tausta:

Fyysisen aktiivisuuden mittausmenetelmä tulee aina valita kohderyhmän ja käyttötarpeen mukaan. Toimintarajoitteisten henkilöiden kohdalla toimintakykyyn ja liikkumistapoihin liittyvät erityispiirteet vaikuttavat fyysisen aktiivisuuden mittausmenetelmien luotettavuuteen ja käytettävyyteen. Tässä tutkimuksessa esitellään FALLA-profiililomaketta, joka avustaa fyysisen aktiivisuuden mittalaitteen ja sen kiinnityspaikan valinnassa toimintarajoitteisilla henkilöillä.

Menetelmät:

Profiilikaavion kehittämistyö käynnistettiin perehtymällä alan kirjallisuuteen ja tutkimustietoon. Profiilikaavion ensimmäistä versiota testattiin ja muokattiin havainnoimalla kohderyhmän toimintaa arjessa. Tämän jälkeen profiilikaavion luotettavuutta tarkasteltiin vertailemalla kolmen eri arvioijan; tutkijan, huoltajan ja opettajan/ohjaajan/ avustajan vastausten yhdenmukaisuutta toisiinsa. Lopuksi profiilikaaviota käytettiin osana toimintarajoitteisten nuorten fyysisen aktiivisuuden tiedonkeruututkimusta.

Tulokset:

FALLA-profiilikaavio sisältää neljä pääteemaa ja 16 kysymystä, jotka johdattelevat vastaajan vaihtoehtoisten mittareiden ja kiinnityspaikkojen äärelle. Tiedot liikkumistavoista, kehon liikkeiden symmetrisyydestä, apuvälineiden käytöstä sekä yksilön arjessa toteutuvista liikuntamuodoista ovat keskeisiä mittalaitteen, sen kiinnityspaikan valinnassa. Myös mittausmenetelmän helppokäyttöisyys tulee huomioida, erityisesti silloin kun toimintarajoite on kognitiivinen, psyykkinen tai sosiaalinen. Tutkimuksessa arvioitsijareliabiliteettia tarkasteltaessa vastauksissa oli paljon yhdenmukaisuutta eri arvioijien välillä [$\kappa=0.83$ (0.67, 0.9), Fleiss's kappa, (95% confidence)]. Luotettavimmat vastaukset saatiin huoltajilta. Profiilikaavio osoittautui toimivaksi työkaluksi myös toimintarajoitteisten nuorten fyysisen aktiivisuuden tiedonkeruututkimuksessa.

Johtopäätökset: Falla-profiilikaavio on ensimmäinen toimintarajoitteisten nuorten fyysisen aktiivisuuden mittaamisen avuksi kehitetty työkalu. Kaavion ja sen kysymyspatteriston kehittäminen on ollut merkittävä edistysaskel kohti luotettavampaa ja käytettävyydeltään sopivamman mittausmenetelmän valintaa. Seuraava kehitysaskel on lisätä Falla-profiilikaavioon edistyksellisempiä toimintoja. Lisäksi profiilikaavion sisältöä tulee kehittää niin, että mittausmenetelmän valinnassa huomioidaan tutkimuslaitteiden ohella myös kaupallisesti tarjolla olevat kuluttajalaitteet.